

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
економіки підприємства
та організації бізнесу
Протокол № 1 від 01.09.2025 р.

Каріна НЕМАШКАЛО

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізацією С1.01 Економіка)
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Економіка
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник:
к.е.н., доцент

Олена РЕВЕНКО

Завідувач кафедри
економіки підприємства та
організації бізнесу

Тетяна ВЛАСЕНКО

Гарант програми

Юлія КОТЕЛЬНИКОВА

Харків
2026

ВСТУП

В умовах ринкової економіки центр економічної діяльності переміщується до первинної ланки економіки – підприємства, на рівні якої створюється потрібна суспільству продукція, виявляються необхідні послуги, приймаються технічні, організаційні, економічні та соціальні рішення, від яких залежить ефективність функціонування системи господарювання в цілому. В сучасному нестійкому зовнішньому середовищі змінюються умови ухвалення рішень, а, отже, і підходи до організації та ведення діяльності підприємства. З метою забезпечення ефективного економічного управління та поновлення повноцінного виробництва керівники підприємств мають трансформувати технології та бізнес-моделі з урахуванням наявних викликів та чинників розвитку.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні системи професійних компетентностей щодо використання основ прикладної економіки, методів організації ефективної діяльності для вирішення конкретних економічних завдань первинної, самостійної і економічно виокремлено ланки національної економіки – підприємства на сучасному етапі розвитку економіки.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування вміння щодо дослідження системи факторів, які впливають на функціонування підприємства;
- виявлення закономірностей здійснення виробничих процесів та особливостей реалізації економічних відносин;
- засвоєння основних методи врахування, оцінки витрат та результатів діяльності підприємства;
- ухвалення управлінських рішень щодо напрямів та факторів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом навчальної дисципліни виступає підприємство як відкрита ринкова система. Предметом навчальної дисципліни є економічні процеси та пов'язані з ними впливи на економіку підприємства.

Програмні результати та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Програмні результати та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Програмні результати	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПР1	ЗК9, ЗК11
ПР2	СК11
ПР3	ЗК3, ЗК4, СК15
ПР4	ЗК3, ЗК4, СК13, СК15
ПР5	ЗК9, СК2, СК8, СК11, СК12
ПР6	ЗК3, ЗК4, ЗК9, СК2, СК10, СК12
ПР7	ЗК8, СК13
ПР8	ЗК3, СК11
ПР9	ЗК3
ПР10	ЗК4, ЗК9, ЗК11, СК2, СК8, СК10, СК13, СК15

ПР11	ЗК8, СК2, СК8, СК10
ПР12	ЗК4, ЗК9, ЗК11, СК2, СК11, СК12
ПР13	ЗК4, ЗК8, СК8, СК10, СК13
ПР14	ЗК8, ЗК11, СК12
ПР15	ЗК8, СК11, СК12
ПР16	ЗК3, ЗК4, ЗК9, СК10
ПР17	ЗК8, СК10, СК15
ПР18	ЗК9, СК2, СК10, СК15
ПР19	ЗК8, СК10
ПР21	ЗК3, ЗК8, СК8, СК11, СК12, СК15
ПР22	ЗК9, СК11, СК12, СК13
ПР23	ЗК3, ЗК11, СК12, СК15
ПР24	ЗК11, СК8
ПР25	СК15
ПР26	СК15
ПР27	СК15

де, ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК15. Здатність розробляти заходи з формування й використання потенціалу підприємства, всіх видів ресурсів за різними сферами діяльності підприємства.

РН1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

РН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

РН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

РН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

- RH7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
- RH8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
- RH9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- RH10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
- RH11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
- RH12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
- RH13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
- RH14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
- RH15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
- RH16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.
- RH17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
- RH18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
- RH19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.
- RH21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
- RH22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
- RH23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.
- RH24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.
- RH25. Вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та організаційно виробничий процес на підприємстві за різними сферами діяльності. із застосуванням цифрових інструментів та платформ, що необхідні у зборі, аналізі та використанні даних для прийняття управлінських рішень.
- RH26. Оцінювати вплив чинників бізнес-середовища та здійснювати стратегічне планування діяльності підприємств.
- RH27. Впроваджувати в виробничу систему та систему управління підприємством розроблені заходи та проєктні рішення з покращення результативності діяльності підприємства в умовах невизначеності та ризику.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економічні засади функціонування підприємств в умовах ринкового середовища

Тема 1. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин

1.1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Поняття підприємства. Мета функціонування підприємства, його завдання, функції. Ознаки підприємства як: суб'єкта господарювання. юридичної особи. Характеристика основних видів діяльності підприємства (звичайна, основна, операційна, фінансова, інвестиційна, інша). Порядок створення та ліквідації підприємства.

1.3. Внутрішнє середовище підприємства. Характеристика внутрішнього середовища функціонування підприємств. Методичні підходи до оцінювання середовища господарювання підприємства.

1.4. Основи оподаткування підприємства. Правові основи оподаткування підприємств. Види податків. Спрощена система оподаткування.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми.

2.1. Класифікація підприємств. Види підприємств за: формою власності, розмірами, способом утворення, організаційно-правовою формою діяльності. Особливості їх функціонування.

2.2. Характеристика організаційно-правових форм підприємства та критерії їх вибору. Правові основи створення, діяльності, реорганізації, ліквідації та управління підприємств різних організаційно-правових форм.

2.3. Форми об'єднання підприємств, їх характеристика. Переваги та недоліки інтегрованих структур бізнесу. Синергійні ефекти.

Тема 3. Зовнішнє середовище.

3.1. Структура зовнішнього середовища підприємства. Ринкове середовище функціонування підприємств. Характеристика зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємств.

3.2. Методичні підходи до оцінювання зовнішнього середовища підприємства. Умови та особливості їх застосування. Роль стейкхолдерів.

Тема 4. Структура та управління підприємством.

4.1. Основи управління підприємством. Призначення та принципи управління підприємством. Функції управління підприємством. Сутність та види центрів відповідальності.

4.2. Основні типи організаційних структур управління. Особливості лінійних, функціональних, лінійно-функціональних, дивізійних, матричних структур. Їх переваги та недоліки.

Тема 5. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства

5.1. Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства. Класифікація виробничих процесів.

5.2. Виробнича потужність підприємства. Методи визначення виробничої потужності підприємств. Чинники, що впливають на неї.

5.3. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва (діяльності). Переваги та недоліки лізингу. Особливості оперативного та фінансового лізингу.

Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення функціонування підприємства

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.

6.1. Основи управління підприємством. Функції управління. Поняття персоналу. Промислово-виробничий та непромисловий персонал підприємства. Склад промислово-виробничого персоналу. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації, спеціалізації. Поділ персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією, віком тощо.

6.2. Організаційна структура підприємства. Визначення чисельності окремих категорій працівників. Чинники, які мають враховуватися у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу. Показники руху персоналу.

6.3. Організаційно-правові форми господарювання. Порівняльна характеристика організаційно-правових форм господарювання. Фінансові аспекти організації різних видів підприємств.

Тема 7. Необоротні активи (основні засоби підприємства, нематеріальні активи)

7.1. Поняття, класифікація і структура основних засобів підприємства. Види основних засобів у залежності від участі у виробничому процесі: виробничі та невиробничі. Активна та пасивна частини основних виробничих засобів. Власні та залучені.

7.2. Методи оцінки вартості основних засобів. Методи оцінки та види вартості основних засобів: первісна, переоцінена, залишкова, справедлива, ліквідаційна, вартість, що амортизується. Середньорічна вартість основних засобів.

7.3. Знос та амортизація основних засобів. Види зносу (моральний та фізичний). Методи розрахунку амортизаційних відрахувань.

7.4. Показники стану, руху та ефективності використання основних засобів. Порядок розрахунку стану, руху та ефективності використання основних засобів. Аналітичні висновки за результатами розрахунку показників.

Тема 8. Оборотні кошти підприємства.

8.1. Загальна характеристика, структура та кругообіг оборотних коштів підприємства. Сутнісна характеристика оборотних коштів як частини засобів виробництва. Порівняльна характеристика основних засобів та оборотних коштів підприємства. Стадії кругообігу оборотних коштів. Джерела формування оборотних засобів. Класифікація оборотних активів за різними ознаками.

8.2. Нормування оборотних коштів підприємства. Порядок розрахунку норми та нормативів оборотних коштів. Планування обсягів та структури оборотних коштів підприємства.

8.3. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства. Порядок розрахунку показників ефективності використання основних засобів. Аналітичні висновки за результатами розрахунку показників.

Перелік практичних (семінарських) завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Побудова ментальної карти «Успішне підприємство майбутнього»
Тема 1. Завдання 2.	Дослідження особливостей оподаткування підприємств. Економічні аспекти вибору спрощена система оподаткування в Україні: законодавчі аспекти та практика застосування
Тема 2. Завдання 3.	Виявлення особливостей функціонування підприємств різних організаційно-правових форм
Тема 3. Завдання 4.	Визначення особливостей організації діяльності підприємств в умовах невизначеності зовнішнього середовища.
Тема 4. Завдання 5.	Обґрунтування ОСУ підприємством. Переваги та недоліки ОСУ підприємством
Тема 5. Завдання 6.	Аналіз ролі техніки та технології в діяльності підприємства. Цифровізація бізнес-процесів
Тема 6. Завдання 7.	Обґрунтування організаційних структур управління підприємством, аналіз їх переваг та недоліків. Визначення чисельності, руху персоналу та продуктивності його праці
Тема 6. Завдання 8.	Вибір форми і системи оплати праці на підприємстві.
Тема 7. Завдання 9.	Аналіз стану, руху та забезпеченості основними засобами підприємства, оцінка ефективності їх використання
Тема 7. Завдання 10.	Аналіз чинників ефективності використання НМА
Тема 8. Завдання 11.	Аналіз забезпеченості підприємства оборотним капіталом та ефективності його використання
Тема 8. Завдання 12.	Обґрунтування чинників ефективності управління оборотними коштами.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 - 8	Вивчення лекційного матеріалу та нормативної бази України
Тема 1 - 8	Підготовка до практичних занять
Тема 2, 4	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань
Тема 6	Написання есе
Тема 1 - 3, 5 - 6	Підготовка до поточних контрольних робіт
Тема 1 - 5, 6 - 8	Підготовка до колоквиумів
Тема 1 - 8	Підготовка до екзамену

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 2, 3, 4, 5, 6), проблемна лекція (Тема 1, 7, 8), лекція-діалог (Тема 6)).

Наочні (демонстрація (Тема 1-8)).

Практичні (практична робота (Тема 1 – 8), есе (Тема 6), кейс-метод (Тема 1, 2, 6, 7)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів. Для дисципліни «Економіка підприємства», де формою семестрового контролю є екзамен (іспит), максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену (іспиту), складання якого здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається шляхом підсумовування балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: Індивідуальні навчально-дослідні завдання (15 балів), письмова контрольна робота (14 балів), колоквіум (20 балів), експрес-опитування (5 балів), есе (6 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність «С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізацією С1.01 Економіка)»
Освітня програма «Економіка».
Семестр III
Навчальна дисципліна «Економіка підприємства»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (тестове) – (18 балів).

Оберіть одну правильну відповідь з представлених варіантів	
1	Фондомісткість – це: а) вартість валової продукції з розрахунку на 1 грн. вартості основних виробничих фондів; б) відношення вартості основних виробничих фондів до вартості валової продукції; в) вартість основних виробничих фондів з розрахунку на одного середньорічного працівника; г) усі відповіді неправильні.
2	Укажіть тип структури управління, що побудований за принципом ієрархії управління і ґрунтується на безпосередній підпорядкованості нижчої ланки управління вищій: а) вертикальна; б) лінійна; в) дивізійна.
3	Коефіцієнт обігу з прийому (Кп) розраховують як: а) різниця чисельності працівників, прийнятих на роботу до підприємства протягом року та чисельності працівників на підприємстві на початок року. б) різниця чисельності працівників на підприємстві на початок року та чисельності працівників, прийнятих на роботу до підприємства протягом року;

	в) відношення чисельності працівників на підприємстві на початок року до чисельності працівників, прийнятих на роботу до підприємства протягом року; г) відношення чисельності працівників, прийнятих на роботу за звітний період до середньооблікової чисельності штатних працівників.
4	Вартість, що представляє собою різницю між первісною вартістю об'єкта основних засобів і величиною нарахованого на дату оцінки зносу, – це: а) переоцінена вартість; б) залишкова вартість; в) вартість, що амортизується; г) справедлива вартість.
5	Тривалість одного обороту оборотних коштів показує: а) проміжок часу від вкладання інвестицій до отримання доходів; б) проміжок часу необхідний для виробництва певного виду продукції; в) скільки днів становить період між поставками товарно-матеріальних цінностей; г) за скільки днів оборотні кошти здійснюють один кругообіг.
6	Показник тривалості виробничого циклу використовують при визначенні нормативу оборотних коштів у: а) виробничих запасах; б) незавершеному виробництві; в) витратах майбутніх періодів; г) готовій продукції; д) грошових коштах.
7	Укажіть, які з перелічених елементів виробництва відносяться до основних засобів підприємства: а) будинки, споруди, обладнання, транспортні засоби; б) постійні працівники підприємства; в) патенти, ліцензії, програмне забезпечення; г) матеріали, паливо, запасні частини.
8	8. Метою функціонування підприємства на ринку є: а) задоволення суспільних потреб у певних видах продукції та одержання прибутку; б) насичення ринку певним видом продукції у максимально можливих обсягах; в) отримання максимальної виручки; г) зменшення безробіття.
9	На практиці використовують такі основні види ліцензійних платежів: а) паушальні платежі; роялті; комбіновані платежі; б) паушальні платежі; в) роялті; комбіновані платежі; г) паушальні платежі; комбіновані платежі.
10	Укажіть види зносу основних засобів: а) фактичний та фізичний; б) фізичний та моральний; в) моральний та справедливий; г) натуральний та моральний.
11	Валовий прибуток – це: а) частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на виробничу і комерційну діяльність; б) чистий дохід за вирахуванням собівартості реалізованої продукції; в) виручка від підприємницької діяльності; г) чистий дохід підприємства; д) частка доходів у активах підприємства (у %).
12	Якщо коефіцієнт зносу основних засобів дорівнює 0,75, це означає, що тільки 25 % основних засобів є придатними для використання:

	а) правильно; б) неправильно.												
13	Під час визначення чистої заробітної плати працівника (на руки) сума нарахованої заробітної плати має бути зменшена на суми податку на доходи фізичних осіб та військового збору: а) так; б) ні.												
14	Покупні напівфабрикати належать до: а) незавершеного виробництва; б) готової продукції; в) витрат майбутніх періодів; г) виробничих запасів; д) валових доходів.												
Зіставте поняття та їх визначення													
15	Визначити відповідність між методами оцінки основних засобів та їх характеристиками: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Методи оцінки</th><th>Характеристика</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Первісна вартість</td><td>А. Вартість, яка відображає поточну ринкову вартість об'єкта основних засобів на дату оцінки та за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між зацікавленими і незалежними сторонами.</td></tr> <tr> <td>2. Справедлива вартість</td><td>Б. Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство чекає отримати від реалізації необоротних активів після закінчення терміну їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем.</td></tr> <tr> <td>3. Залишкова вартість</td><td>В. Вартість, що представляє собою різницю між первинною вартістю об'єкта основних засобів і величиною нарахованого на дату оцінки зносу.</td></tr> <tr> <td>4. Ліквідаційна вартість</td><td>Г. Фактичні витрати на створення основних засобів, а також їх транспортування, монтаж, наладку, страхування.</td></tr> </tbody> </table>	Методи оцінки	Характеристика	1. Первісна вартість	А. Вартість, яка відображає поточну ринкову вартість об'єкта основних засобів на дату оцінки та за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між зацікавленими і незалежними сторонами.	2. Справедлива вартість	Б. Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство чекає отримати від реалізації необоротних активів після закінчення терміну їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем.	3. Залишкова вартість	В. Вартість, що представляє собою різницю між первинною вартістю об'єкта основних засобів і величиною нарахованого на дату оцінки зносу.	4. Ліквідаційна вартість	Г. Фактичні витрати на створення основних засобів, а також їх транспортування, монтаж, наладку, страхування.		
Методи оцінки	Характеристика												
1. Первісна вартість	А. Вартість, яка відображає поточну ринкову вартість об'єкта основних засобів на дату оцінки та за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між зацікавленими і незалежними сторонами.												
2. Справедлива вартість	Б. Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство чекає отримати від реалізації необоротних активів після закінчення терміну їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем.												
3. Залишкова вартість	В. Вартість, що представляє собою різницю між первинною вартістю об'єкта основних засобів і величиною нарахованого на дату оцінки зносу.												
4. Ліквідаційна вартість	Г. Фактичні витрати на створення основних засобів, а також їх транспортування, монтаж, наладку, страхування.												
16	Визначити відповідність між показниками рентабельності та їх характеристиками: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Показник</th><th>Характеристика</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Коефіцієнт оборотності</td><td>А. Відношення матеріальних витрат на виготовлення продукції до вартості виготовленої продукції</td></tr> <tr> <td>2. Матеріаломісткість продукції</td><td>Б. Відношення вартості виготовленої продукції до середньорічної вартості оборотних коштів</td></tr> <tr> <td>3. Коефіцієнт завантаження</td><td>В. Відношення середньорічної вартості оборотних коштів до вартості виготовленої продукції</td></tr> <tr> <td>4. Тривалість обороту оборотних коштів</td><td>Г. Відношення кількості днів у періоді до коефіцієнта оборотності у цьому періоді</td></tr> <tr> <td></td><td>Д. Відношення валового прибутку до витрат операційної діяльності (у %)</td></tr> </tbody> </table>	Показник	Характеристика	1. Коефіцієнт оборотності	А. Відношення матеріальних витрат на виготовлення продукції до вартості виготовленої продукції	2. Матеріаломісткість продукції	Б. Відношення вартості виготовленої продукції до середньорічної вартості оборотних коштів	3. Коефіцієнт завантаження	В. Відношення середньорічної вартості оборотних коштів до вартості виготовленої продукції	4. Тривалість обороту оборотних коштів	Г. Відношення кількості днів у періоді до коефіцієнта оборотності у цьому періоді		Д. Відношення валового прибутку до витрат операційної діяльності (у %)
Показник	Характеристика												
1. Коефіцієнт оборотності	А. Відношення матеріальних витрат на виготовлення продукції до вартості виготовленої продукції												
2. Матеріаломісткість продукції	Б. Відношення вартості виготовленої продукції до середньорічної вартості оборотних коштів												
3. Коефіцієнт завантаження	В. Відношення середньорічної вартості оборотних коштів до вартості виготовленої продукції												
4. Тривалість обороту оборотних коштів	Г. Відношення кількості днів у періоді до коефіцієнта оборотності у цьому періоді												
	Д. Відношення валового прибутку до витрат операційної діяльності (у %)												

Завдання 2 (стереотипне) – (5 балів).

Оклад секретаря на підприємстві, що виготовляє металопластикові вікна, складає 8500 грн. Також йому нараховано премію у розмірі 25% від фактичного заробітку. У звітному місяці

22 робочі дні. Розрахувати заробітну плату, яка нарахована працівникові, а також суму, яку він отримає після сплати податків.

Завдання 2 (діагностичне) – (7 балів).

Підприємством заплановано випуск 4000 штук виробу А і 150000 штук виробу Б. Норма часу на одиницю продукції виробу А становить 6 годин, виробу Б – 5 годин. Очікуваний процент виконання норм у плановому періоді становить 114%. Визначити загальну чисельність персоналу методом розрахунку на основі повної трудомісткості продукції, якщо рік містить 258 робочих днів, планується робота у 1 зміну тривалістю 8 годин, невиходи на роботу становлять 12%. Зробіть висновок щодо факторів впливу на можливу зміну чисельності персоналу у наступних періодах.

Завдання 3 (евристичне) – (10 балів).

Визначити показники ефективності використання оборотних коштів (коефіцієнт оборотності оборотних коштів, тривалість одного обороту оборотних коштів, коефіцієнт завантаження оборотних коштів) на підприємстві олійної продукції ТОВ "Українська нива" за даними табл. 1:

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунку

Роки	Річний випуск продукції, тис. грн.	Середньорічна вартість оборотних коштів, тис. грн.
2022	32 474	4 808
2023	37 586	6534
2024	36 794	4925

Зробити висновки, враховуючи динаміку розрахованих показників по роках. Обґрунтувати заходи щодо покращення ефективності використання оборотних коштів, а також їх переваги та недоліки (ризиків) в сучасних умовах.

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства та організації бізнесу протокол № _____ від «___» _____ 20__р.

Екзаменатор

к.е.н., доц. Олена РЕВЕНКО

Зав. кафедри ЕПтаОБ

д.е.н., проф. Тетяна ВЛАСЕНКО

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1 (тестове, максимальна оцінка 18 балів).

За кожний правильний тест – 1 бал.

Тестові завдання включають 16 тестів різного типу, серед яких:

14 тестових завдань з вибором одного правильного варіанта з представлених – 1 бал;

2 тестових завдань на знаходження відповідності – 2 бали (неповна відповідь 1 бал).

Завдання 2 (стереотипне, максимальна оцінка 5 балів).

1 бали – за правильне представлення та використання методичного апарату (обрану формулу) визначення показника;
3 бали – за арифметичну правильність розрахунку показника;
1 бал – за наявність висновків та правильну інтерпретацію в них значення визначеного показника.

Завдання 3 (діагностичне, максимальна оцінка 7 балів).

1 бали – за правильно обрану послідовність етапів виконання розрахунків;
2 бали – за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку показників;
3 бали – за арифметичну правильність розрахунку показників;
1 бал – за наявність та ґрунтовність висновків, правильну інтерпретацію в них значення визначеного показника;

Завдання 4 (евристичне, максимальна оцінка 10 балів).

1 бали – за правильно обрану послідовність етапів виконання завдання, логіку викладення матеріалу та здійснення розрахунків;
3 бали – за правильне представлення та використання методичного апарату (обрану формулу) визначення показника;
2 бали – за наявність пояснень щодо алгоритму здійснення розрахунку та правильне застосування методичного апарату для додаткових розрахунків;
2 бали – за арифметичну правильність розрахунку показників;
2 бали – за наявність та ґрунтовність висновків, правильну інтерпретацію в них значення визначеного показника;

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Економіка підприємства : конспект лекцій для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю 073 «Менеджмент / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: О.В.Гук. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 93 с.
2. Економіка підприємства: навч. посіб. (у схемах і таблицях) / кол. авт.; ред. Фісуненко П. А. - Дніпро : ДДУВС, 2024. - 150 с.
3. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Л.Л. Ковальської та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
4. Економіка підприємства. Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освіт. програмами «Економіка і бізнес», «Економічна аналітика», «Міжнародна економіка» спец. 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А. В. Гречко, О. С. Солосіч.– Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. – 79 с. Режим доступу : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/72966>
5. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 767 с.

Додаткова

6. Власенко Т. А., Ревенко О.В. Особливості цифрової трансформації бізнесу в умовах невизначеності. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка.* 2022. Т. 27. Вип. 3(93). С. 44–49. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28758>

7. Гнатківський Б., Ревенко О., Гудко Т. Обґрунтування тенденцій інноваційної діяльності підприємств в Україні та пошук джерел фінансування інноваційного розвитку. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9, № 9. С. 104–108. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/34943>
8. Ревенко О. В. Вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26858>
9. Власенко Т. А., Ревенко О. В., Дзюбановська Н. В. Особливості економічної безпеки аграрних підприємств у сучасних умовах: перспективи та зв'язок з технологічним менеджментом. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Т. 8. № 2. С. 16–21. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29684>
10. Власенко Т. А., Ревенко О. В. Управління розвитком підприємства на основі комплексної технології: стратегічний та інноваційний аспект. *Development Service Industry Management*. 2023. № 4. С. 16–20. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32926>

Інформаційні ресурси

11. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
14. Цивільний кодекс України // Верховна Рада України: від 31.03.2019. № 435-IV. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>